

İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinde Peygamber Tasavvuru (Niğde Örneği)

The Imagination of the Prophet in the Students of Imam Hatip Secondary School: The Case of Niğde

Hikmetullah ERTAŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Hadis Anabilim Dalı
Assistant Professor Dr., Çankırı Karatekin University Faculty of Islamic Sciences, , Department of Hadith

Çankırı / Turkey

hiktas@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-2621-626X

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 15 Mart / March 2019

Kabul Tarihi / Date Accepted: 10 Mayıs / May 2019

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Haziran / June 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

DOI: 10.5281/zenodo.3246595

Atıf / Citation: Ertas, Hikmetullah. "İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinde Peygamber Tasavvuru (Niğde Örneği)". *Van İlahiyat Dergisi*, 7/10 (Haziran 2019): 21-40.
doi:10.5281/zenodo.3246595

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/vanid> | mailto: vanyyuifd@yyu.edu.tr

Copyright © Published by Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi /

Van Yuzuncu Yil University, Faculty of Theology, Van, 65080, Turkey.

Bütün hakları saklıdır. / All right reserved.

Özet

Hz. Muhammed (s.a.v) Yüce Allah (c.c.) tarafından örnek gösterilmiştir. Onun söz, fiil ve davranışları hatta vasıfları dinin referanslarından olan sünnetin kaynağıdır. Bu sebeple her yaşta Müslüman Hz. Peygamber'i (s.a.v) örnek almanın gayretini taşır. Özellikle eğitim sürecinden geçen çocuklara Hz. Peygamber'in (s.a.v) rol model gösterilmesi son derece önemlidir. Çünkü sahîh ve sarîh bilgilerle örtüşmeyen, Kur'an-ı Kerim ile doğru bağlantısı kurulamamış bir zihniyet Hz. Peygamber'in (s.a.v) yanlış tasavvur edilmesine sebep olacaktır. Netice olarak, Hz. Peygamber'in (s.a.v) beşeriyet vasfı ve gönderiliş amacını gözardı eden, vahiy ile irtibatını kesen/öteleyen, istismar eden "Aşırı Yüceltmeci Peygamber Tasavvuru" veya "İndirgemeci Peygamber Tasavvuru" şeklindeki marjinal anlayışlar beslenecektir.

Bu çalışma, İmam Hatip ortaokullarına devam eden öğrencilerde "Peygamber Tasavvuru"nu görmek üzere Niğde merkez ve beş ilçesindeki öğrencilere uygulanan anketin sonuçlarına dâirdir. Netice olarak öğrencilerin genel itibarıyla sahîh/sarîh bilgilerle örtüşen bir peygamber tasavvuruna sahip oldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Peygamber Tasavvuru, İmam Hatip Ortaokulu, Niğde.

Abstract

Prophet is shown by God. His words, actions and behaviors, even his attributes are the source of circumcision form referances to religion. That is why Muslims of all ages Muhammed tries to take the example. It is extremely important for the children who pass through the education process to be given a role model with the right and clear information. Because a mindset that does not overloap with authentic and lucid information and which is not properly connected assumption of the Prophet, as result marginal insights such as the "enlightening of the prophet" or "imagination of the reductionist prophet" which ignores the purpose of the poet as a humanity, interrupts/discovers his/her contact with revelation, or exploitis his / her revelation. In the framework of these facts, our study is about the results of the questionnaire applied to the students in the Nigde and five districts in order to determine the "İmagination of the Prophet" of the students attending the İmam Hatip secondary schools. As a result, it is seen that they have a vision of a prophet that overlaps with the righteous knowledge.

Keywords: Imagination of the Prophets, İmam Hatip Secondary School, Nigde

GİRİŞ

Yüce Allah (c.c.) Hz. Muhammed'i (s.a.v) son peygamber olarak göndermiştir. Peygamberlik misyonu gereği Hz. Muhammed (s.a.v), vahyi tebliğ ve tebyînle memur olan Allah'ın (c.c) elçisidir. Bu bağlamda onun söz, fiil ve davranışları hatta vasıfları dinin beslendiği referanslardan kabul edilerek "sünnet" adını almıştır (Şâtıbî, 1997: 4/290; Kandemir, 1997: 15/27-64; Aydınlı, 2009: 284). Sünnet Hz. Peygamber'in (s.a.v) gittiği yol, izlediği nebevî metod, belirlediği hayat biçimi, oluşturduğu nizâmdır. Onun 23 yıllık Peygamberlik hayatı sünnetin meydana geldiği zemindir/zamandır. Bu sebeple "sünnetin tespit/tayin" işleminde vahiy ile birlikte Hz. Peygamber'in (s.a.v) yaşamındaki evrensel ilke ve esaslar oldukça önemlidir. Çünkü ayet(ler)le tahkim edilmiş her nebevî evrensel ilke "sünnet" kavramında mündemiç bir form olarak tezâhür eder. Kur'an'la irtibatı kurulamayan diğer/yerel nitelikli hususlar ise sünnet kavramı dışında kalır (Ertaş, 2017: 227-243). Dolayısıyla "sünnet", sahîh ve sarîh bilgilerle gâyesi doğru tespit edilmiş nebevî ilke olup, evrensel din dilinin/anlayışının yanısıra doğru "Peygamber Tasavvuru" için elzendir. Esasında her ikisi birbiriyle doğrudan ilişkilidir. Yani "Peygamber Tasavvuru" "sünnet"i, "sünnet" de "Peygamber Tasavvuru"nu direkt etkiler.

“Peygamber Tasavvuru” deyince Peygamber(ler)in beşer vasfı ve gönderiliş amacını gözardı ederek vahiy ile irtibatını kesen/öteleyen ya da istismâr eden iki marjinal anlayış kastedilmektedir. Bunlardan birisi “Aşırı Yüceltmeci Peygamber Tasavvuru” diğeri ise “İndirgemeci Peygamber Tasavvuru”dur. Söz konusu her iki tasavvur biçimi de Hz. Peygamber’in (s.a.v) örnek alınmasına zarar vermekte Peygamberlik misyonunu öteleyerek Kur’an’la çelişmektedir (Yanmaz, 2013, 41-47). Bu yanlış tasavvurlara matûf çok sayıda rivayet uydurulmuştur. Kur’an-ı Kerim ve sahîh hadislere rağmen-muhtemelen ilginçliği nedeniyle- bu uydurma rivayetlerin çeşitli vesilelerle halkın bilgi dağarcığına girdiği, hatta Kur'an ve sahîh hadislerdeki bilgilerin bile önüne geçtiği maalesef bir gerçektir (Erul, 2003: 419-435).

Öte yandan bu rivayetler, yaşadığımız çağın kültürel dünyası, tüketim kültürü, neoliberal ekonomik sistem, teknoloji ve medya argümanları çerçevesinde şekillenerek dinin günlük hayattaki yerinin belirlenmesinde ciddi roller oynamaktadırlar. Küreselleşmenin bireyleri almaya zorladığı pozisyonlar, dinî algı ve tasavvurları da etkileyebilmektedir (Aksürmeli, 2015: 299-306). Özellikle eğitim¹ sürecinden geçen gençlerin okulda gördükleri derslerin yanısıra, öğretmen, okul ve yaşadıkları çevreden ne kadar çok etkilendiği aşikârdır. Bu minval üzere makale, İmam Hatip ortaokullarında okuyan öğrencilerin ‘Peygamber Tasavvurunu’ incelemek üzere Niğde (il genelinde)deki İmam Hatip ortaokulu öğrencilerine uygulanan ankete dayanmaktadır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmadaki amaç, 5.,6.,7., ve 8. sınıflarında Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Kur’an-ı Kerim, Arapça, Peygamberimizin Hayatı ve Temel Dinî Bilgiler (sadece 6 ve 7. sınıflar) dersleri okutulan İmam Hatip ortaokullarında okuyan öğrencilerin “Peygamber Tasavvuru” nu tespit ve tahlil etmektir. Söz konusu derslerin verildiği İmam Hatip ortaokullarındaki öğrenciler, ders kitaplarının yanısıra öğretmenleri ve yaşadıkları çevreden de etkilenmekte, bu durum onların “Peygamber Tasavvurlarının” şekillenmesine ciddi şekilde tesir etmektedir. Çünkü bu kadar yoğunlukta dini içerikli dersi gören öğrencilerin “Peygamber”e olan bakışlarını pozitif biçimde etkilenmesi gerekir. Bununla birlikte, gerek ders öğretmenlerinin şahsî görüşleri gerekse çevresel faktörlerin ders kitaplarındaki sahîh ve sarîh bilgilere dayalı “Peygamber Tasavvuru”nu olumsuz yönde etkilemesi de mümkündür. Bu sebeple her geçen gün daha çok rağbet gören ve öğrenci sayısı artan İmam Hatip

¹ Eğitim; öğrenen, öğreten, ortam ve içerikten oluşmakta (Varış, 1988: 157), istendik davranışları kazandırma süreci olarak tanımlanmaktadır(Peker, 1998: 13).

ortaokullarındaki² öğrencilerin “Peygamber Tasavvur”larını tespit etmek üzere, Niğde merkez ve ilçelerindeki İmam Hatip ortaokullarında okuyuan öğrencilere anket uygulanmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN METODU

Araştırmada birincil verileri elde etmek üzere sosyal bilimlerdeki araştırma metotlarından tarama metodunun anket tekniği uygulanmıştır. Önce “Peygamber Tasavvuru” hakkında geniş bir literatür taraması yapılarak³, çalışmanın kavramsal çerçevesi tespit edilmiştir. Daha sonra tespit edilen kavramsal çerçeveye göre İmam Hatip ortaokulu öğrencilerinin “Peygamber Tasavvuru”nu tespit etmek üzere bir anket çalışması hazırlanmıştır.

Hazırlanan anket, Niğde İl merkezi ile beş ilçesindeki İmam Hatip ortaokullarında okuyan öğrencilere uygulanmıştır. Anket verileri SPSS (Statistical Package For The Social Sciences) programı ile bilgisayar ortamına aktarılmış programın sağladığı imkânlar çerçevesinde veriler (makalenin sayfa sınırları gözönünde bulundurularak teferruata girmeksizin) analiz edilerek çözümlenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Niğde İl Merkezi ve ilçelerindeki İmam Hatip ortaokullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise Niğde İl Merkezi ve beş ilçesindeki İmam Hatip ortaokullarında okuyan ve tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 294 öğrenci oluşturmaktadır. Türkiye'nin muhafazakâr bir şehri olarak bilinen Niğde merkezi ile beş (5) ilçesindeki İmam Hatip ortaokulunda yaklaşık 3000 öğrenci eğitime devam etmektedir. Bu bağlamda örneklemin toplam öğrenciye oranı yaklaşık %10'a tekâbül etmektedir. Araştırmanı örneklemi olan okullar şunlardır.

Niğde Şehit Fatih Özdemir İmam Hatip Ortaokulu

Niğde Kırbağları İmam Hatip Ortaokulu

Niğde Karaatlı İmam Hatip Ortaokulu

Bor Osmann Çetin İmam Hatip Ortaokulu

² MEB verilerine göre 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılındaki İmam Hatip Ortaokulu okul sayısı 2671 olup, öğrenci sayısı ise 651954'tür (MEB İstatistik 2016-2017:65). 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılındaki İmam Hatip Ortaokulu okul sayısı 3286 olup, öğrenci sayısı ise 723 108'dir. (MEB İstatistik 2017-2018: 71).

³ Bu bağlamda yaptığımız incelemede İmam Hatip “ortaokulu” öğrencilerinin peygamber tasavvurları/algıları özelinde herhangi bir çalışma tespit edemedik. İmam Hatip okullarının “lise” kısmına yönelik ise, Ayşe Nevra Yanmaz tarafından (Sivas il merkezindeki iki adet İmam Hatip lisesinde okuyan 241 öğrenciye uygulanan anketi baz alan) *Meb İmam Hatip Öğrencilerinin Peygamber Tasavvuru* adıyla bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. “Peygamber tasavvuruna/algısına” dâir yapılan diğer çalışmalar ise genelde Kur'an'da/Hadis'te/Sünnet'te Peygamber Tasavvuru/Peygamber Algısı veya bir şahıs/müellifin eser(ler)indeki görüşleri temelindeki Peygamber Tasavvuru/ Peygamber Algısı şeklindedir.

Altunhisar İmam Hatip Ortaokulu

Çamardı İmam Hatip Ortaokulu

Çiftlik İmam Hatip Ortaokulu

Ulukışla İmam Hatip Ortaokulu

4. ARAŞTIRMADA VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin “Peygamber Tasavvurlarını” tespit için bir kısmı çoktan seçmeli diğerleri açık uçlu sorulardan oluşan bir anket oluşturulmuştur. Soruların temel gâyesi öğrencilerin aşağıda zikredilen dört (4) husustaki bilgi düzeyleri ile bu bağlamdaki algılarını ortaya koymaktır.

1-Hadis/Sünnet, Peygamber kavramlarına dâir bilgi düzeyleri: Öğrencilerin bu bağlamdaki düzeylerini ölçmeye yönelik dört soru yöneltilmiştir.

2-Hz. Peygamber’in (s.a.v) örneği: Burada Öğrencilerin Hz. Peygamber’in (s.a.v) fiziksel, davranışsal yönlerinden hangisini örnek almak istedikleri, onlar için Hz. Peygamber’in (s.a.v) rol model olma biçimi tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna yönelik iki soru sorulmuştur.

3-Peygamber İmajı: Hz. Muhammed’in (s.a.v) “Beşer vasfı” ile “Peygamber vasfı”nın öğrencilerin zihnindeki yeri, önceliği ve örnek oluşuna etkisini ölçmek üzere iki soru yöneltilmiştir.

4-Son Peygamber bilinci: Hz. Muhammed’in (s.a.v) son peygamber oluşu bir soru ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIK VE VARSAYIMLARI

Araştırma, Niğde ilinde tesâdüfî örnekleme yoluyla belirlenen ve anketin uygulandığı okullarda 2017-2018 öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerin verileri ile sınırlıdır. Bununla beraber çalışmanın bir makale olmasından dolayı araştırmada yer kazanmak için istatistikî verilerin tamamına yer verilmeyecektir.

Araştırma varsayımları şunlardır.

a-Öğrencilerin Hz. Peygamber (s.a.v) hakkında sahip olduğu bilgilerin Kur’an-ı Kerim ve sahîh (sağlam güvenilir) hadis rivayetler ile değil, kulaktan dolma bilgilere dayandığı varsayılmaktadır.

b- Öğrencilerin sahip olduğu (Kur'an-ı Kerim ile sahîh rivayetlere aykırı) kulaktan dolma bilgilerin öğrencilerde indirgemeci yada aşırı yüceltmeci peygamber tasavvuru şeklinde tezâhür ettiği varsayılmıştır.

6. ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ

Burada, yapılmış olan anketin istatistiksel analiz sonuçları ve bu sonuçların yorumlarına yer verilecektir. Önce anketin verileri, frekans tabloları şeklinde gösterilecek akabinde tablolarda ulaşılan değerlere ait analizler ise ilgili tabloların alt kısmında işlenecektir.

6.1. Örneklem Demografik Özellikleri

Makalede örneklem demografik özelliklere ait bulgular aşağıdaki **Tablo 1** (Öğrencilerin Cinsiyet Durumları), **Tablo 2** (Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Dağılımları) ve **Tablo 3**'de (Sınıf düzeyi) yer almaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyet Durumları

Cinsiyet Durumları (Kız/Erkek)	Oranı	
	Sayı	%
Kız	150	51,0
Erkek	144	49,0
TOPLAM	294	100,0

Tablo:1'de gösterildiği üzere ankete katılanların % 51'i kız, % 49 erkek öğrencidir. Bu oran okul ve sınıf düzeyleri bakımından benzer biçimdedir.

Tablo 2: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Dağılımları

Okullar		Oranı	
		Sayı	%
Niğde Merkez	Şehit Fatih Özdemir İmam Hatip Ortaokulu	40	13,6
Merkez	Kırbağları İmam Hatip Ortaokulu	34	11,6
Merkez Kasaba	Karaatlı İmam Hatip Ortaokulu	53	18,0
Bor	Osman Çetin İmam Hatip Ortaokulu	39	13,3
Altunhisar	Altunhisar İmam Hatip Ortaokulu	38	12,9
Çamardı	Çamardı İmam Hatip Ortaokulu	38	12,9
Çiftlik	Çiftlik İmam Hatip Ortaokulu	41	13,9
Ulukışla	Ulukışla İmam Hatip Ortaokulu	11	3,7
TOPLAM		294	100,0

Tablo:2'de görüldüğü üzere ankete katılan öğrencilerin % 43,2'si Niğde il merkezi ile Karaatlı Kasabası'ndan, % 56.8'i de ilçelerdeki İmam Hatip ortaokullarında öğrenim görmektedir.

Tablo 3: Eğitim (Sınıf) Düzeyi

Sınıflar	Oranı	
	Sayı	%
5.sınıf	97	33,0
6. Sınıf	53	18,1
7. Sınıf	66	22,4
8. Sınıf	78	26,5
TOPLAM	294	100,0

Tablo 3’de görüldüğü üzere anket bütün sınıf düzeylerindeki öğrencilere uygulanmıştır. Beşinci sınıflar % 33, altıncı sınıflar %18.1, yedinci sınıflar % 22.4 ve sekizinci sınıflar ise % 26.5 oranındadır. Sınıf düzeylerine göre anketin uygulandığı öğrenci sayılarına göz atıldığında, öğrencilerin sayı ve oran bakımından en fazla olanı beşinci sınıflara, sonra sekizinci, daha sonra yedinci ve altıncı sınıflara ait olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, İmam Hatip ortaokulu öğrencilerinin “Peygamber Tasuvvurlarını” tespit için hazırlanan anket aşağıdaki dört başlık çerçevesinde tasnif edilmiştir. Yukarıda işaret edildiği üzere değerlendirmeler frekans tablolarından sonra yapılacak olup, her başlığın akabinde ulaşılan bulgular yorumlanacaktır.

6.2. Öğrencilerin Hadis/Sünnet, Peygamber Kavramlarına Dâir Bilgi Düzeyleri.

Burada öğrencilerin, “Peygamber/Rasulullâh”, “Hadis/Sünnet” ve “Sallallahu Aleyhi vesellem” ifadeleri sorularak Peygamber Tasavvuru’na taalluk eden kavramlardan haberdâr olup olmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 4: Peygamber/Rasulullâh ne demektir?

Sınıflar	Sıklığı	Allah’ın En Çok Sevdiği Kişi	Allah Dostu	Allah Elçisi	Boş	TOPLAM
		Sayı	Sayı	Sayı	Sayı	Sayı
5.sınıf	Sıklığı	6	10	81	0	97
	Sınıf %	6,2%	10,3%	83,5%	0,0%	100,0%
	Genel %	2,1%	3,5%	28,0%	0,0%	33,6%
6. Sınıf	Sıklığı	3	2	42	3	50
	Sınıf %	6,3%	4,2%	83,3%	6,3%	100,0%
	Genel %	1,0%	0,7%	13,8%	1,0%	16,6%
7. Sınıf	Sıklığı	0	0	66	0	66
	Sınıf %	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
	Genel %	0,0%	0,0%	22,8%	0,0%	22,8%
8. Sınıf	Sıklığı	3	6	69	0	78
	Sınıf %	3,8%	7,7%	88,5%	0,0%	100,0%
	Genel %	1,0%	2,1%	23,9%	0,0%	27,0%
GENEL TOPLAM	Sıklığı	12	18	256	3	289
	Sınıf %	4,2%	6,2%	88,6%	1,0%	100,0%
	Genel %	4,2%	6,2%	88,6%	1,0%	100,0%

Bu soruya öğrencilerin % 99'u cevap vermiştir. Cevap verenlerin % 4.1'si “Allah'ın en çok sevdiği kişi” % 6.2'si “Allah dostu”, % 88.7'si “Allah elçisi” şeklinde kanaatlerini ifade etmiştir.

Bu durumda öğrencilerin % 88.7'sinde Peygamber/ Rasulullâh kavramı doğru biçimde görülmektedir. Öte yandan % 10.3'nün bu kavramlara yanlış anlam verenlere %1'lik boş bırakan/görüş belirtmeyenler de eklendiğinde bu oranın %11.3'e yükseldiği görülmektedir.

Tablo 5: Hz. Muhammed'in(s.a.s) sözlerine verilen isim nedir?

		Atasözü-Vecize	Hadis	Sünnet	TOPLAM
5.sınıf	Sıklığı	0	91	6	97
	Sınıf %	0,0%	93,8%	6,2%	100,0%
	Genel %	0,0%	31,2%	2,1%	33,2%
6. Sınıf	Sıklığı	0	49	4	53
	Sınıf %	0,0%	92,2%	7,8%	100,0%
	Genel %	0,0%	16,1%	1,4%	17,5%
7. Sınıf	Sıklığı	0	61	5	66
	Sınıf %	0,0%	92,4%	7,6%	100,0%
	Genel %	0,0%	20,9%	1,7%	22,6%
8. Sınıf	Sıklığı	6	66	6	78
	Sınıf %	7,7%	84,6%	7,7%	100,0%
	Genel %	2,1%	22,6%	2,1%	26,7%
GENEL TOPLAM	Sıklığı	6	265	21	292
	Sınıf %	2,1%	90,8%	7,2%	100,0%
	Genel %	2,1%	90,8%	7,2%	100,0%

“Hz. Muhammed'in (s.a.v) sözlerine verilen isim nedir” sorusuna % 2 kişi “Atasözü/vecize”, %90.9 “hadis” cevabını verirken % 7.1'i ise “Sünnet” diye görüş bildirmiştir. Kavramsal olarak her ne kadar bir birinden farklı olsada zamanla eş anlamlı olarak kullanılan “Hadis-Sünnet” ifadesinin “Hz. Muhammed'in (s.a.v) sözlerine verilen isim” şeklinde % 98 oranında anlaşıldığı görülmektedir. %2'lik kısım tarafından ise “Atasözü-Vecize” şeklinde anlaşılmış olması üzerinde durulması gereken bir husustur.

Tablo 6: Sallallahu aleyhi vesellem'in anlamı nedir?

	Sıklığı	Oranı / %	Geçerli / %	GENEL / %
Salat ve Selam O'nun (s.a.v) üzerine olsun	89	30,3	39,0	39,0
Allah'ın Rasülü olduğu	35	11,9	15,4	54,4
Bilmiyorum	87	29,6	38,2	92,5
Saygı için kullanılan söz	9	3,1	3,9	96,5
Efendimize esenlik dilemek	8	2,7	3,5	100,0
Toplam	228	77,6	100,0	
Boş	66	22,4		
GENEL TOPLAM	294	100,0		

Soru açık uçlu şekilde hazırlanarak öğrencilerin bilgilerini aktarmaları talep edilmiştir. % 22.4 cevap vermezken % 29.6'sı “bilmiyorum” demiştir. Geriye kalan % 52'lik dilimin % 30.3'ü “Salât ve selâm onun (s.a.v) üzerine olsun” , %11.9'u “Allahın Rasülü olduğu”, % 3,1'i “Saygı için kullanılan söz” % 2.7'si ise “Efendimize esenlik dilemek” şeklinde cevaplandırmıştır.

Hem yazılı metinlerde hem de konuşmalarda Hz. Peygamber'in (s.a.v) ismi her geçtiğinde zikredilen “Sallallahu aleyhi vesellem” ifadesinin ne anlama geldiğinin öğrenciler arasında % 48 oranında bilinmediği görülmektedir. Bu istatistik bize toplumun bütün katmanlarınca sıklıkla kullanılan “Sallallahu aleyhi vesellem” ifadesinin, anlamı verilmeden öğretildiği sonucunu göstermektedir.

Tablo 7: Hz. Muhammed (s.a.v) ile ilgili yeteri kadar bilgi sahibimisiniz?

		Evet	Hayır	Toplam
5.sınıf	Sıklığı	60	37	97
	Sınıf %	61,9%	38,1%	100,0%
	Genel %	20,8%	12,8%	33,6%
6. Sınıf	Sıklığı	34	19	53
	Sınıf %	62,7%	37,3%	100,0%
	Genel %	11,1%	6,6%	17,6%
7. Sınıf	Sıklığı	43	23	66
	Sınıf %	65,2%	34,8%	100,0%
	Genel %	14,9%	8,0%	22,8%
8. Sınıf	Sıklığı	57	18	75
	Sınıf %	76,0%	24,0%	100,0%
	Genel %	19,7%	6,2%	26,0%
Genel	Sıklığı	194	97	291
	Sınıf %	66,4%	33,6%	100,0%

Bu soruya %1 cevap vermezken % 66.4 evet, % 33.6 hayır cevabını vermiştir. Evet diyen öğrencilerin genellikle Peygamberimiz ile ilgili ‘Allah’ın elçisi, güzel ahlâk ve çocukları sevmesi’

gibi konularda bilgili oldukları ve daha fazla öğrenmeleri gerektiğini söylemişlerdir. Hayır diyen öğrenciler ise bilgilerinin olduklarını ama yetersiz olduğunu, bilgi sahibi olmak ve öğrenmek istediklerini belirtmiştir.

Yukarıdaki dört tablo (Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7) çerçevesinde şunlar söylenebilir.

1- Peygamber/Allah Rasülü kavramı genel olarak öğrenilmiştir. Öğrenciler Peygamber'in Allah'ın elçisi olduğunu biliyorlar.

2- Hz. Muhammed'in sözlerine "hadis" denildiği kavranmıştır. % 7'lik bir kısım ise buna "Sünnet" derken %2 lik bir oran ise "Atasöz- vecize" cevabını vermiştir.

3- Öğrencilerin yaklaşık yarısı "Sallallahu aleyhi vesellem" in ne anlamı geldiğini bilmemektedir. "Sallallahu aleyhi vesellem" ifadesi öğretilmiş ama anlamı verilmemiştir.

4- % 66.4' lük bir orandaki öğrenciler Hz. Peygamber (s.a.v) hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olduğunu belirtmiştir. Bunlar "Allah'ın elçisi, güzel ahlak ve çocukları sevmesi" konularında bilgilerini yeterli görüyorlar. Yeterli görmeyenler ise bilgi eksiklerinin farkında bir grubu oluşturmaktadır.

Bu istatistikler "Hadis/Sünnet, Peygamber Kavramlarına Dâir Bilgi Düzeyi" bağlamında değerlendirildiğinde öğrencilerin genelinin yeterli bilgi düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, bilgilerin sadece metin olarak öğretilmesi/ezberletilmesi değil aynı zamanda ihtivâ ettiği anlam ve mesajlarında verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

6.3. Hz. Peygamber'in Örnekliliği

Öğrencilerin Hz. Muhammed'in hangi yönünü daha çok örnek almak istedikleri tespit edilecektir. Bu durum öğrencilerin "Peygamber Tasavvurlarının" keyfiyeti hakkında ipuçları vermektedir.

Tablo 8: Hz. Peygamber’i (s.a.v) görseniz onu hangi özelliğinden/neyinden tanıyabilirsiniz?

	Sıklığı	Oranı / %	Geçerli / %	GENEL/ %
Kıyafetinden	8	2,7	2,8	2,8
Yüzü ve Şeklinden	13	4,4	4,6	7,4
Konuşmasından	17	5,8	6,0	13,4
Davranışlarından	246	83,7	86,6	100,0
Total	284	96,6	100,0	
Boş	10	3,4		
Genel Toplam	294	100,0		

“Şayet Hz. Peygamber (s.a.v) görseniz onu hangi özelliğinden/neyinden tanıyabilirsiniz?” sorusuna % 3.4 cevap vermezken % 2.7’si “Kıyafetinden”, % 4.4’ü “Yüzü ve şeklinden”, % 5.8’i “Konuşmasından” % 83.7 “Davranışlarından” tanım cevabını vermiştir. Bu tabloya oransal olarak bakıldığında Hz. Peygamber’in (s.a.v) öğrencilerin zihninde daha çok davranışsal olarak yer aldığı, onun güzel ahlâk ve davranışlarının ön planda yer aldığı görülmektedir. Hz. Peygamber’in (s.a.v) fiziksel özellikleri ile tanınabileceği şeklindeki oran ise % 13.4’tür. Bu oran ise Hz. Peygamber’in (s.a.v) şemâiline dâir bilgilerin bir kısım öğrenci tarafından bilindiği şeklinde düşünülebilir. Ancak öğrencilerin gördüğü müfredât programında Hz. Peygamber’in (s.a.v) şemâili yoktur.

Hz. Peygamber’i (s.a.v) örnek almak istiyor musunuz?

Bu soruya öğrencilerin tamamı evet cevabını vermiştir. Sorunun açık uçlu kısmını ise yirmi iki kişi boş bırakmıştır. Hz Paygamber’in (s.a.v) hangi yönünü örnek almak istediklerine dâir sıklık tablosu ise aşağıdaki gibidir.

Tablo 9: Hz. Peygamber’in (s.a.v) hangi yönünü örnek almak istersiniz?

	Sıklığı	Oranı / %	Geçerli / %	GENEL/ %
Güzel Ahlak	169	57,5	62,1	63,9
Yardım severliği	7	2,4	2,6	64,7
Dürüstlüğü	49	16,7	18,0	82,7
İmanı	3	1,0	1,1	83,8
Güvenitliğini	10	3,4	3,7	87,5
Sabrını	6	2,0	2,2	89,7
Merhametini	9	3,1	3,3	93,0
Çocukları sevmesini	16	5,4	5,9	98,9
Adaleti	3	1,0	1,1	100,0
Toplam	272	92,5	100,0	
Boş	22	7,5		
Genel Toplam	294	100,0		

Burada “Hz. Peygamber’i (s.a.v) örnek almak istiyor musunuz?” sorusu ile Hz. Peygamber’in (s.a.v) hangi yönünün öğrencilerin zihninde daha çok yer ettiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Açık uçlu olarak üç özelliğin yazılması talep edilen bu soruda; öğrencilerin % 63.9’u “Güzel Ahlâkı”, % 18’i “Dürüstlüğü”, % 5.9 ‘u “Çocukları Sevmesi”, % 3.7’si ‘Güvenirliliği”, % 3.3’ü “Merhameti”, % 2.6’sı “Yardım Severliği”, % 2.2’si “Sabrı”, % 1.1’i “Adaleti” yine % 1.1’i “İmanı” diye cevap vermiştir.

Hz. Peygamber’in (s.a.v) dürüstlük, çocukları sevmesi, güvenilirliği, merhameti, yardım severliği, sabrı ve adil davranması gibi davranışsal özelliklerinin öğrenciler tarafından örnek alınmak istendiği görülmektedir. En belirgin yönü “dürüstlüğü” gibi görünse de genel olarak “güzel ahlâkı” şeklinde okumak mümkündür. Ancak Hz. Peygamber’in “İmanı” yani Allah’a olan bağlılığı/inanç ile “Adalet” yönü oranı en düşük olan iki özelliktir. Söz konusu Tablo 10 da Hz. Peygamber’in dürüstlük, çocukları sevmesi, güvenilirlik, yardımseverlik gibi topluma dönük yönlerinin daha çok örnek alınmak istendiği kanaati hâkimdir.

6.4. Peygamber İmajı

Öğrencilerin zihnindeki Peygamber imajını tespit etmek üzere; üç soru eşliğinde “Beşer” ile “Peygamberlik” vasıfları ve bu vasıflarla irtibatlı “Ahiret, Şefaât, Ahlâkî, Siyâsî ve Sosyal” yönlerine taalluk eden hususların tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

Tablo 10: Size göre Hz. Muhammed’in (s.a.v) en önemli özelliği nedir?

	Sıklığı	Oranı / %	Geçerli / %	GENEL / %
Doğrudan babasını, daha sonra annesini kaybetmesi	19	6,5	6,5	6,5
Kıyamette ümmetine şefaât edecek olması	46	15,6	15,6	22,1
Allahın son elçisi olup, Kur'anı Kerim-i getirmiş olması	226	76,9	76,9	99,0
Sıklığı	3	1,0	1,0	100,0
TOPLAM	294	100,0	100,0	

Hz. Muhammed’in (s.a.v) en önemli özelliğinin sorulduğu bu soruda öğrencilerin % 76.9’u Allah’ın son elçisi ve Kur’an-ı Kerim’i getirmiş peygamber olduğunu ifade ederken % 15.6’sının Şefa’at edeceği şeklinde kanaat belirtmiştir. % 6.5’lik bir bölüm ise onun en önemli özelliği olarak “Doğrudan babasını, daha sonra annesini kaybetmesi”ni zikrederek beşer vasfına atıfta bulunmuşlardır.

Hız. Muhammed'in (s.a.v) son peygamber oluşu / peygamberlik yönü öğrencilerde baskındır. Öte yandan Hız. Peygamber'in (s.a.v) kıyamette şefaate edeceği inancı da en önemli özellik olarak % 15.6 oranındadır. Beşeriyet vasfı ise belirgin değildir.

Tablo 11: Hız. Muhammed'in (s.a.v) hangi yönü daha çok dikkatinizi çeker?

	Sıklığı	Oranı / %	Geçerli / %	GENEL/ %
Çocukları çok sevmesi	35	11,9	11,9	11,9
Devlet başkanı oluşu	6	2,0	2,0	13,9
Güzel Ahlakı	212	72,1	72,1	86,1
Peygamberliği	41	13,9	13,9	100,0
TOPLAM	294	100,0	100,0	

“Hız. Muhammed'in (s.a.v) hangi yönü daha çok dikkatinizi çeker?” sorusuna % 72.1 “Güzel Ahlakı”, % 13.9 “Peygamberliği”, %11.9 ‘u “Çocukları çok sevmesi” % 2.1’i ise “Devlet başkanı oluşu” cevabını vermiştir.

Burada Hız. Muhammed'in (s.a.v) güzel ahlak sahibi bir peygamber olduğu kanaati ağır basmaktadır. Hız. Muhammed'in siyasi yönü ise en son sırada yer almaktadır.

Her iki (10 ve 11) tabloya beraber bakıldığında Hız. Muhammed'in sosyal ve ahlakî vasıfları ağır basan peygamber imajının belirgin olduğu görülmektedir. Bu durum İmam Hatip okullarının “orta” kısmında okuyan öğrencilerin peygamber algılarının “lise” kısmında okuyan öğrencilerden farklı olduğunu göstermektedir. Çünkü İmam Hatip liselerinde okuyan öğrencilere göre peygamber, hata yapmayan, mucizlerle donatılmış insanüstü bir varlıktır (Yanmaz, 2013: 86).

6.5. Son Peygamber Bilinci

Bu başlık altında Hız. Muhammed'in (s.a.v) son peygamber oluşuna inanılıp inanılmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 12: Dürüst, erdemli bir hayat yaşayan ancak Hız. Muhammed'in (s.a.v) peygamber olduğuna inanmayan kişi Cennet girebilir mi?

		Evet	Hayır	Boş	Toplam
5. sınıf	Sıklığı	23	68	0	91
	Sınıf %	25,3%	74,7%	0,0%	100,0%
	Genel %	8,4%	24,7%	0,0%	33,1%
6. Sınıf	Sıklığı	6	42	3	51
	Sınıf %	11,8%	82,4%	5,9%	100,0%
	Genel %	2,2%	15,3%	1,1%	18,5%
7. Sınıf	Sıklığı	2	56	0	58
	Sınıf %	3,4%	96,6%	0,0%	100,0%
	Genel %	0,7%	20,4%	0,0%	21,1%
8. Sınıf	Sıklığı	0	75	0	75
	Sınıf %	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%

	Genel %	0,0%	27,3%	0,0%	27,3%
GENEL	Sıklığı	31	241	3	275
TOPLA M	%	11,3%	87,6%	1,1%	100,0%

Tablo 12’de görüldüğü üzere bu soruya beşinci sınıfların % 25.3’ü evet derken %74.7’si ise hayır cevabını vermiştir. Altıncı sınıfların %11.8’i evet % 82.4 ü hayır, yedinci sınıfların % 3.4 ‘ü evet % 96.6’sı hayır, sekizinci sınıfların tamamı ise hayır cevabını vermiştir. Burada evet cevabını verenler dikkat çekicidir. Çünkü bu grupta son peygamber bilincinin yerleşmediği izlenimi vardır. Bu sebeple ilgi soruyu daha iyi yorumlamak için detay frekans tablolarına ihtiyaç vardır.

Tablo 13: Dürüst, erdemli bir hayat yaşayan ancak Hz. Muhammed’in (s.a.v) peygamber olduğuna inanmayan kişi Cennet girebilir mi? Sorusunun Okul/Sınıf bazındaki sonuçları.

Okul			Evet	Hayır	Boş	Toplam	
Niğde Şehit Fatih Özdemir İHO	Sınıf	Sıklığı		11		11	
		Sınıf %		100,0%		100,0%	
		Genel %		29,7%		29,7%	
	6. Sınıf	Sıklığı		8		8	
		Sınıf %		100,0%		100,0%	
		Genel %		21,6%		21,6%	
	7. Sınıf	Sıklığı		8		8	
		Sınıf %		100,0%		100,0%	
		Genel %		21,6%		21,6%	
	8. Sınıf	Sıklığı		10		10	
		Sınıf %		100,0%		100,0%	
		Genel %		27,0%		27,0%	
Genel	Sıklığı		37		37		
	%		100,0%		100,0%		
	Genel %		100,0%		100,0%		
Kırbağları	Sınıf	5.sınıf	Sıklığı	11		11	
		Sınıf %		100,0%		100,0%	
		Genel %		35,5%		35,5%	
	6. Sınıf	Sıklığı		8		8	
		Sınıf %		100,0%		100,0%	
		Genel %		25,8%		25,8%	
	7. Sınıf	Sıklığı		8		8	
		Sınıf %		100,0%		100,0%	
		Genel %		25,8%		25,8%	
	8. Sınıf	Sıklığı		4		4	
		Sınıf %		100,0%		100,0%	
		Genel %		12,9%		12,9%	
	Genel	Sıklığı		31		31	
		%		100,0%		100,0%	
		Genel %		100,0%		100,0%	
Karaatlı	Sınıf	5.sınıf	Sıklığı	4	23	0	27
		Sınıf %	14,8%	85,2%	0,0%	100,0%	
		Genel %	7,8%	45,1%	0,0%	52,9%	
	6. Sınıf	Sıklığı	2	3	1	6	
		Sınıf %	33,3%	50,0%	16,7%	100,0%	
		Genel %	3,9%	5,9%	2,0%	11,8%	

	7. Sınıf	Sıklığı	0	8	0	8	
		Sınıf %	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
		Genel %	0,0%	15,7%	0,0%	15,7%	
	8. Sınıf	Sıklığı	0	10	0	10	
		Sınıf %	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
		Genel %	0,0%	19,6%	0,0%	19,6%	
	Genel	Sıklığı	6	44	1	51	
		%	11,8%	86,3%	2,0%	100,0%	
		Genel %	11,8%	86,3%	2,0%	100,0%	
Osman Çetin İHO	Sınıf	5.sınıf	Sıklığı	4	5	0	9
			Sınıf %	44,4%	55,6%	0,0%	100,0%
			Genel %	10,8%	13,5%	0,0%	24,3%
	6. Sınıf	Sıklığı	2	7	1	10	
		Sınıf %	20,0%	70,0%	10,0%	100,0%	
		Genel %	5,4%	18,9%	2,7%	27,0%	
	7. Sınıf	Sıklığı	1	9	0	10	
		Sınıf %	10,0%	90,0%	0,0%	100,0%	
		Genel %	2,7%	24,3%	0,0%	27,0%	
	8. Sınıf	Sıklığı	0	8	0	8	
		Sınıf %	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
		Genel %	0,0%	21,6%	0,0%	21,6%	
Genel	Sıklığı	7	29	1	37		
	%	18,9%	78,4%	2,7%	100,0%		
	Genel %	18,9%	78,4%	2,7%	100,0%		
Altunhisar	Sınıf	5.sınıf	Sıklığı	1	3		4
			Sınıf %	25,0%	75,0%		100,0%
			Genel %	2,9%	8,6%		11,4%
	6. Sınıf	Sıklığı	0	2		2	
		Sınıf %	0,0%	100,0%		100,0%	
		Genel %	0,0%	5,7%		5,7%	
	7. Sınıf	Sıklığı	1	13		14	
		Sınıf %	7,1%	92,9%		100,0%	
		Genel %	2,9%	37,1%		40,0%	
	8. Sınıf	Sıklığı	0	15		15	
		Sınıf %	0,0%	100,0%		100,0%	
		Genel %	0,0%	42,9%		42,9%	
Genel	Sıklığı	2	33		35		
	%	5,7%	94,3%		100,0%		
	Genel %	5,7%	94,3%		100,0%		
Çamardı	Sınıf	5.sınıf	Sıklığı	9	7		16
			Sınıf %	56,3%	43,8%		100,0%
			Genel %	25,0%	19,4%		44,4%
	6. Sınıf	Sıklığı	0	9		9	
		Sınıf %	0,0%	100,0%		100,0%	
		Genel %	0,0%	25,0%		25,0%	
	7. Sınıf	Sıklığı	0	4		4	
		Sınıf %	0,0%	100,0%		100,0%	
		Genel %	0,0%	11,1%		11,1%	
	8. Sınıf	Sıklığı	0	7		7	
		Sınıf %	0,0%	100,0%		100,0%	
		Genel %	0,0%	19,4%		19,4%	
Genel	Sıklığı	9	27		36		
	%	25,0%	75,0%		100,0%		
	Genel %	25,0%	75,0%		100,0%		
Çiftlik	Sınıf	5.sınıf	Sıklığı	3	6	0	9
			Sınıf %	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%
			Genel %	7,9%	15,8%	0,0%	23,7%
	6. Sınıf	Sıklığı	2	5	1	8	
		Sınıf %	25,0%	62,5%	12,5%	100,0%	

		Genel %	5,3%	13,2%	2,6%	21,1%
	7. Sınıf	Sıklığı	0	6	0	6
		Sınıf %	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
		Genel %	0,0%	15,8%	0,0%	15,8%
	8. Sınıf	Sıklığı	0	15	0	15
		Sınıf %	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
		Genel %	0,0%	39,5%	0,0%	39,5%
	Genel	Sıklığı	5	32	1	38
		%	13,2%	84,2%	2,6%	100,0%
		Genel %	13,2%	84,2%	2,6%	100,0%
Ulukışla	Sınıf	5.sınıf	Sıklığı	2	2	4
			Sınıf %	50,0%	50,0%	100,0%
			Genel %	20,0%	20,0%	40,0%
		8. Sınıf	Sıklığı	0	6	6
			Sınıf %	0,0%	100,0%	100,0%
			Genel %	0,0%	60,0%	60,0%
	Genel	Sıklığı	2	8		10
		%	20,0%	80,0%		100,0%
		Genel %	20,0%	80,0%		100,0%
Sınıfların Genel Ortalaması	Sınıf	5.sınıf	Sıklığı	23	68	91
			Sınıf %	25,3%	74,7%	100,0%
			Genel %	8,4%	24,7%	33,1%
		6. Sınıf	Sıklığı	6	42	51
			Sınıf %	11,8%	82,4%	100,0%
			Genel %	2,2%	15,3%	18,5%
		7. Sınıf	Sıklığı	2	56	58
			Sınıf %	3,4%	96,6%	100,0%
			Genel %	0,7%	20,4%	21,1%
		8. Sınıf	Sıklığı	0	75	75
			Sınıf %	0,0%	100,0%	100,0%
			Genel %	0,0%	27,3%	27,3%
GENEL		Sıklığı	31	241	3	275
		Genel %	11,3%	87,6%	1,1%	100,0%

Tablo 13’de görüldüğü üzere ilgili soruyu % 5.8 oranındaki öğrenci boş bırakmıştır. Geriye kalan % 94.2 lik kesimin % 82.7’si giremez diye fikir belirtirken % 10.5 ‘i ise “Cennete girebilir” şeklinde cevap vermiştir. Evet diyen öğrencilerin çoğunluğu “Tövbe edip, Cennete girebilir.” demiştir. Hayır diyen öğrencilerin çoğunluğu ise ‘imanın şartlarını yerine getirmediğinden cennete giremez’ şeklinde cevap vermiştir.

Bu soruya hem merkez hem de ilçelerdeki öğrencilerden bütün düzeylerde “Evet” cevabının verildiği görülmektedir. Merkezin oranı (19.4) iken ilçelerde ise bu oran (80.6) ‘dır. Sekizinci sınıflarda evet cevabını veren yoktur. En yüksek oran % 74.2 ile beşinci sınıflar, daha sonra % 19.35 ile altıncı sınıf ve % 6.45 oran ile de yedinci sınıflar gelmektedir.

Burada öğrencilerin % 11.2’sinde bir Hz. Muhammed’in (s.a.v) peygamber olduğunu kabul etmeksizin erdemli davranışlar ile kişinin cennete girilebileceği anlayışı vardır. Bu durum Hz. Muhammed’in (s.a.v) son peygamber olduğu ilkesinin yeterince yerleşmediğinin göstermektedir.

Benzer şekilde Tablo 9’da gösterildiği üzere Hz. Peygamber’in (s.a.v) en önemli özelliği sorusuna % 76.9 Onun Allah’ın (c.c) son elçisi ve Kur’an-ı Kerim’i getirmiş son peygamber olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç Tablo 10’un neticeleri ile örtüşmekte, bir kısım öğrencide son peygamber bilincinin yerleşmediği/bilinmediği neticesini işaret etmektedir.

Yukarıdaki sorunun benzeri 2013 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yapılan “Türkiye’de Dinî Hayat Araştırması”nda sorulmuştur. Türkiye’de Dinî Hayat Araştırması’nda “İyi işler yapanların Hz. Muhammed (s.a.v)’e inanmasalar da Cennet’e gidebilirler.” ifadesine “Katılıyorum”, “Katılmıyorum”, “Fikrim Yok” sorusuna dâir veriler aşağıda gösterilmiştir.

(%)					
İyi işler yapanlar Hz. Muhammed (SAV)'e inanmasalar da cennete gidebilirler					
İstatistikî Bölgeler	Toplam	Katılıyorum	Katılmıyorum	Fikri yok	Cevap vermeyen
TR Türkiye	100	17,2	69,7	12,1	1,0
TR1 İstanbul	100	16,9	72,2	9,0	1,9
TR2 Batı Marmara	100	26,2	57,8	15,8	0,2
TR3 Ege	100	19,4	63,4	16,5	0,8
TR4 Doğu Marmara	100	13,5	74,7	9,9	2,0
TR5 Batı Anadolu	100	14,8	71,2	12,2	1,8
TR6 Akdeniz	100	23,8	60,3	15,5	0,4
TR7 Orta Anadolu	100	21,1	69,8	8,7	0,4
TR8 Batı Karadeniz	100	11,7	71,1	16,3	0,9
TR9 Doğu Karadeniz	100	10,9	72,2	16,7	0,2
TRA Kuzeydoğu Anadolu	100	12,5	79,8	7,7	0,1
TRB Ortadoğu Anadolu	100	15,6	75,8	7,5	1,1
TRC Güneydoğu Anadolu	100	13,3	79,0	7,5	0,2

Bu soruya Türkiye geneli % 17.2 “Katılıyorum” cevabını verenlerin vermiştir. Niğde’nin içinde bulunduğu Orta Anadolu Bölgesi’nde ise bu oran % 21.1 “Katılıyorum” şeklindedir. “Katılıyorum” diyenlerin % 17.4’ü kentte % 16.7 kırdaki yaşayorken; % 15.2’si oldukça dindar olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca “Katılıyorum” diyenlerin %17.2’si 18-24 yaş (Türkiye’de Dinî Hayat

Araştırması'ndaki örneklemin en alt yaş) grubunda olup % 15.9'u İlkokul mezunu, % 16.1'i İlköğretim, ortaokul veya mesleki ortaokul mezunudur.⁴

Diyanet'in bu araştırmasına katılanların yaş grupları ve eğitim durumları İmam-Hatip Ortaokulu öğrencileri ile farklılık arz etmektedir. Buna rağmen cevaplar arasından bir örtüşme sözkonusudur. Çünkü İmam-Hatip Ortaokulu öğrencilerinin bu bağlamdaki soruya "Cennet'e girebilir" şeklinde cevap verenlerin oranı % 11.2 iken aynı anlamdaki Dinî Hayat Araştırmasındaki soruya "Katılıyorum" diyenlerin oranı Orta Anadolu Bölgesi'ndeki % 21.1 Türkiye geneli ise % 17.2 'dir.

SONUÇ

Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Kur'an-ı Kerim, Arapça, Peygamberimizin Hayatı ve Temel Dinî Bilgiler derslerinin okutulduğu İmam Hatip ortaokullarında okuyan öğrencilerin peygamber algılarını tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmanın sonuç ve önerileri şunlardır.

1- Öğrencilerin "Hadis/Sünnet", "Peygamber" kavramlarına dâir bilgileri genel itibariyle yeterlidir. Bununla birlikte, bilgilerin sadece metin olarak öğretilmesi/ezberletilmesi değil (öğrencilerin yaklaşık yarısı "Sallallahu aleyhi vesellem" in ne anlamı geldiğini bilmiyor.) aynı zamanda verilen bilgilerin anlamı üzerinde de durulması gerektiği hâlde bunun yeterince/ gereğince yapılmadığı görülmüştür. Bu sebeple eğitimde ezbercilikten ziyâde kavramların/ konuların kavratılmasına dönük faaliyetler öncelenmelidir.

2- Hz. Peygamber'in (s.a.v) en önemli özelliği nedir sorusuna, öğrencilerin % 76.9' u Allah'ın (c.c.) son elçisi ve Kur'an-ı Kerim'i getirmiş son peygamber olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin % 11.2'si ise "Dürüst, erdemli bir hayat yaşayan bir kişinin Hz. Muhammed'in (s.a.v) peygamber olduğuna inanmasa" da cennete girebileceğini ifade etmiştir. Bu şekilde düşünen öğrencilerde "Son Peygamber Bilinci"nin tam olarak yerleşmediğini tespit edilmiştir. Diyanet İşleri Başkanlığı'na yapılan çalışmada da benzer verilere ulaşılmış olması konun sadece Milli Eğitim Bakanlığı değil, Diyanet İşleri Başkanlığı, İlahiyat/İslami İlimler fakülteleri gibi diğer kurumlar tarafından da dikkate alınması, ayrıca kurumların yürüttüğü faaliyetlerde bu mevzunun "hedef davranış/kazanım" olarak sabitlenmesi gerektiği kanaatini taşımaktayız.

⁴ Türkiyede Dinî Hayat Araştırması, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2014. s. 23-25.

3- Öğrencilerde Hz. Muhammed'in (s.a.v) sosyal ve ahlâkî vasıfları ağır basan peygamber imajı belirgindir. Dolayısıyla öğrencilerin, Hz. Peygamber'in (s.a.v) dürüstlük, çocukları sevmesi, güvenilirlik, yardımseverlik gibi topluma dönük yönleri daha çok örnek almak istediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte çalışmada öğrencilerin; topluma dönük davranışsal yönleri belirgin ne "Aşırı Yüceltmeci" ne de "İndirgemeci" bir "Peygamber Tasavvuru"na sahip oldukları görülmüştür. Ortaokullardaki bu algı İmam Hatip okullarının "lise" kısmında okuyan öğrencilere göre farklıdır. İmam Hatip lisesi öğrencilerinin Peygamber tasavvurları bağlamda hazırladığı yüksek lisans tezinde Ayşe Nevra Yanmaz, (Sivas özelindeki) İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin doğru bir peygamber tasavvuruna istenen düzeyde sahip olmadıkları aksine sağlıklı olmayan aşırı yüceltmeci bir peygamber algısını taşıdıklarını ifade etmektedir (Yanmaz, 2013: 85-86). Bu durum bize İmam Hatip ortaokullarına devam eden öğrencilerin İmam Hatip liselerinde okuyan öğrencilere göre daha sağlıklı bir peygamber tasavvuruna sahip olduklarını söyleme imkânını vermektedir. Ancak daha detaylı değerlendirmeleri yapabilmek için her iki (orta ve lise) gruba eş zamanlı/dikey zamanlı olarak yürütülecek benzer çalışmaların verilerine ihtiyaç duyulduğu aşikârdır.

KAYNAKÇA

Aksürmeli, Mehmet "Değişen Peygamber Algısına Toplum Bilim Açısından Bakmak" *Hz. Peygamber'in Nübüvvetinin Süresi ve Kapsamı Çalıştay Bildiri ve Müzakere Metinleri 17-19 Ekim 2014*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, 2015: 299-306.

Aras, İbrahim. *İmam Hatip Ortaokulu Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlilikleri*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2018.

Aydınlı, Abdullah. "Sünnet". *Hadis Istılâhları Sözlüğü*. 284. 3. Baskı. İstanbul: İFAV Yayınları. 2009.

Ertaş, Hikmetullah. "Sünnet Vahiy Midir?". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5/42, (Mart 2017): 227-243.

Erul, Bünyamin. "Uydurma Rivayetlerde Peygamber Tasavvuru". *İslamın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri Kutlu Doğum Sempozyumu 2001*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003: 419-435.

Kandemir, M. Yaşar. "Hadis". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 15: 27-64. Ankara: TDV Yayınları, 1997.

Hikmetullah ERTAŞ, İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinde Peygamber Tasavvuru...

Kara, Fikriye Rana. *İmam Hatip Ortaokulu Öğrenci Velilerinin Beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2016.

Kesman, Mevlüt. *İmam Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretim Programlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2018.

Meb. *Haftalık İmam Hatip Ortaokulları Haftalık Ders Çizelgesi*. Erişim Tarihi 30.11.2018. https://dogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/10184831_20180015_06_YHO_Haftalik_Cizelge_2018-2019.pdf.

Meb. *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*. Erişim Tarihi 30.11. 2018. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2017_2018.pdf.

Meb. *Milli Eğitim İstatistikleri 2016-2017*. Erişim Tarihi 30.11. 2018. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/08151328_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2016_2017.pdf

Peker, Hüseyin. *Din ve Ahlak Eğitimi*. Samsun: Aksi Seda Matbaası, 1998.

Şâtıbî, Ebû İshak İbrahim b. Muhammed el-Lahmî el-Gırnâtî. *el-Muvâfakât fî usûli's-şeria*. Thk. Ebu Ubeyde. B.y: Dâru İbni Affân, 1997.

Türkbal, Aydın. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yazma Teknikleri*. İstanbul: Aktif Yayın Evi, 2003.

Varış, Fatma. *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1988.

Yanmaz, Ayşe Nevra, *MEB İmam Hatip Öğrencilerinin Peygamber Tasavvuru*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, 2013.